

ВРЕМЕ НА РАВНОСМЕТКА И НА ТЪРСЕНЕ НА ПРОЕКЦИИ КЪМ БЪДЕЩЕТО

ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО ПО БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ (БИН). СЪСТОЯНИЕ В СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ

Въведение

През 2013 г. се навършват:

– 90 години от началото на преподаването на библиотечни дисциплини в Софийския университет „Св. Климент Охридски“;

– 60 години от откриването на специалност „Библиотекознание и библиография“ в Университета;

– 20 години от възстановяването на библиотечната специалност и създаването на катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ във Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

За оценявания период в областта на библиотечните науки в Софийския университет се създават сериозни традиции в изследователското поле. През годините в тази област са работили видни български учени. Те оставят трайни следи като преподаватели, общественици, неуморими радатели за развитието на културата, висшето образование и библиотечното дело в нашата страна. Сред тях могат да бъдат открити следните ярки академични фигури от по-ранния период – академик Стоян Аргиров, проф. Тодор Боров, доц. Елена Кирова, старши преподавател Божана Троянова и др.

С поставянето на нова основа през 1993 г. на Катедрата по библиотечно-информационни науки във Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и възстановяването на специалността в нейния съвременен вид (чиято заслуга се пада на проф. Анка Гергова), продължават и се обогатяват традициите на нашите предшественици. Днес в катедрата, успоредно с утвърдените, се преподават, изследват и развиват и най-актуални научни направления.

Целта на настоящата статия е да очертае състоянието и политиките при подготовката на студентите по библиотечно-информационни науки в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Те са изведени в контекста на променящите се през годините тенденции в областта на библиотечното образование във висшите училища. Направен е анализ по отношение изискванията и очакванията към представителите на професията на библиотечно-информационните специалисти. Очертават се препоръки и стратегии на международни

организации (IFLA, UNESCO, EBLIDA, EUCLID и др.), на водещи национални и специализирани библиотечни асоциации. Направен е опит за обобщение на трансформациите в областта на библиотечното образование и подготовката на библиотекарите в катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ на фона на случващото се в глобален план.

Промени в политиките за развитие на университетите

В днешния динамичен, търсещ своите проекции свят, знаниявите и информационните ресурси се определят сред най-значимите за просперитета на обществото и на индивидите.

Това налага сериозни трансформации в мисията на университетите и в техните образователни програми и посоки на развитие. Те се дължат на:

- масовизиране на висшето образование и неговото превръщане в бизнес;
- преминаване към четиристепенна образователна скала (бакалавър, магистратура, докторантура, постдокторантура);
- разширяване участието в международни програми и мрежи;
- разширяване влиянието на ИКТ в обучението;
- въвеждане на дистанционно обучение;
- силно присъствие на политики във висшите училища, свързани с „обучение през целия живот“ – чрез въвеждане на модули, курсове, електронни платформи, дистанционно обучение, издаване на учебни пособия и др.;
- промяна в научните комуникации (феномени като: „движението за „открит достъп“ и мрежите в интернет все повече привличат интереса на академичната колегия и увеличават своето присъствие)¹;
- широко навлизане на технологиите в образователния и научния процес;
- сключване на договори с бизнеса и изграждане на технологични паркове и др.;
- търсене на активно място в общественото пространство и др.;
- налагане на стандарти за качество на обучението и за формиране на компетенциите на обучаващите се;
- засилване на идеите за „социална продуктивност“ в областта на научните изследвания и научната информация посредством участие в мрежи;
- скъсяване на хоризонта на даваните перспективи пред завършващите, което налага отново тяхното включване в образователни програми;
- повишаване значението на информацията и налагането на нови типове специалисти, които да участват в процесите на нейното създаване, обработка, съхранение, администриране и предоставяне.

¹ По мнението на Дарин Барни съществуват следните основни теории, които правят опит да изяснят процесите на интегриране и приложение на информационните технологии в социалния, икономическия и политическия живот на съвременното общество: постиндустриализъм; постфордизъм; глобализация; мрежово общество. Сполучлива интерпретация за последната фаза е тезата на Мануел Кастелс. Той застава зад идеята, че основните функции на съвременното общество са организирани около мрежите. Мрежите имат и ще имат все порешаваща роля като фактор за социално, икономическо и културно развитие на обществото в епохата на информационните технологии. Кастелс твърди, че цялата културна и научна дейност се управлява от информационните потоци, ръководени от електронни мрежи.

Добрите университети се съобразяват с налагащите се перспективи.

Като част от техните структури, подобна логика се следва и от департаментите по БИН и др. сходни направления. Дори много често те изпреварват събитията.

Промени в професията на библиотечно-информационните специалисти

Живеем и в свят на глобализация, когато ключовата дума е „несигурност“. Всички искаме да има „острови“ на спокойствието. Такива „оазиси“ бяха и библиотеците. Днес нещата отиват в една трудна за прогнозиране посока. За съжаление с годините, поради определена доза консерватизъм и пренебрегване на събития, на липсата на достатъчно новаторство, както и в резултат на негативни тенденции и сериозни промени в областта на информацията, технологиите и финансирането, библиотечният сектор започна да губи позиции. Това доведе до появата на около 240 конкурентни субекта (в различна степен, придаващи нови възможности на потребителите на информация). Стига се до размиване на границите на професията и до липсата на ясна перспектива накъде се е запътила тя.

В последните две десетилетия се наблюдава сериозно разместване на пластове и наименованието на специалистите в областта на професиите, в които се изискват компетенции за организацията и предоставянето на информацията:

- библиотекар/библиограф;
- библиотечно-информационен специалист;
- дигитален библиотекар/специалист;
- информационен специалист;
- информационен брокер;
- информационен мениджър;
- информационен инженер;
- информационен архитект;
- медиен специалист;
- уебдизайнер и др.

Особено актуален е въпросът да бъде подготвен нов тип специалист по „управление на данните от научните изследвания“ за университетите, библиотеците, изследователските и информационните центрове. Той трябва да изпълнява функции на съветник за учените в университетите. Въпреки че много от университетите предлагат технологична или друга подкрепа, този специалист ще бъде много полезен, тъй като бюрокрацията, обхващаща тази помощ, може да лимитира достъпа на изследователите. Учените нямат достатъчно време или достатъчно знания да повлияят на тази политика, така важна за тях. По този начин основните познания на този специалист по: организация на данните от изследванията, уменията му да преговаря, да развива политики в областта на научната информация, да познава правилата на академичната администрация, се явяват базови компетенции за подобен род професионалисти. Едни от най-съществените отличителни характеристики, задължения и отговорности на посочените специалисти са да познават: принципите на организация и съхранение на информацията; стратегиите за търсенето на информация; подходите за предоставянето на информационни ресурси и услуги; технологиите за осъществяване на тези процеси – традиционни и

ИКТ. В това се състои предимството и уникалната роля на специалистите, които се обучават в областта на БИН.

Понастоящем се наблюдава и определено залитане в търсене на „модерност“, което води до „размиване“ на границите на специалността и налагане на модели, присъщи на други професионални направления:

– недостатъчно добре обмислени промени могат да доведат до: загуба на мястото на специалността; създаване на конфликти с други дисциплинарни направления, навлизане в зони на компетентности, неприсъщи на специалности от рода на БИН;

– размиване на профила и на границите на получаваното знание от студентите.

В последните години обаче летаргията свършва за далновидните. Нашият сектор се „пробужда“ и има възможност да добави принадлежна стойност, ако съумее да се възкачи на вълната на промените и модернизацията.

Много сериозен съюзник в това отношение, който да поведе напред библиотеките, професията и информационния сектор, се явява образованието. То започна да търси новите проекции и визии за бъдещето на професията. Промените пораждат конфликти между носталгично настроените, верните привърженици на досегашните образователни програми, и тези, които като астронавти опипват неизвестността и искат да адаптират учебните програми към актуалните тенденции. (Заставам зад последните, защото университетите са призвани да изпреварват обществени нагласи и процеси.)

Промените в библиотечно-информационното образование се изразяват в следните посоки, съобразно водещите стратегии, вижданията и препоръките на ИФЛА, ЮНЕСКО и др. международни организации:

– възгледите и обнадяващата информация за професията неминуемо се свързват с професионалните компетентности на библиотечно-информационните специалисти. За да устояват на конкуренцията и да са сред водещите в информационното общество, те трябва да имат добро образование, квалификация и компетентности, които да усъвършенстват непрекъснато;

– в последните години международната библиотечна общност поставя на сериозна дискусия и преоценка проблемите на професията, изискванията към нея и към специалистите, които я упражняват. Така например на 75-ата Генерална конференция на ИФЛА, проведена през 2009 г. в Милано, бяха очертани няколко актуални насоки за бъдещето на библиотечно-информационното образование, които рефлектират върху подготовката на библиотечно-информационните специалисти и развитието на професията;

– образователната политика в отделните страни трябва да следва международната практика в развитието на библиотечно-информационния сектор. Вниманието в учебните планове и програми да се насочи към „прозрачност“, „мобилност“ и „конвертируемост“, така че подготовката и натрупаните знания на студентите да им дава възможност пълноценно да работят не само в собствената, но и в други страни;

– предлага се създаването на международни стандарти за обучение на специалисти за различни видове библиотеки;

– активно се споделя идеята за обмен на студенти и на програми в съзвучие с Болонския процес;

– лансира се идеята за създаване на международни акредитационни институции, които да оценяват програмите, и особено онези от тях, които се предлагат в режим на дистанционно обучение;

– акцентира се върху възможностите на образователните институции да произвеждат кадри с широкопрофилни знания и умения, които, освен в библиотеки и информационни центрове, да имат компетенции за работа в бизнес, корпоративни и др. организации. Това налага и промяна на наименованието на специалностите и нейното ориентиране към социалната практика и очакванията към нея;

– позициите към интернационализация на образованието и мобилност на кадрите в библиотечно-информационната професия се подкрепят активно както от ИФЛА, така и от представителите на регионални асоциации и обединения с отношение към образованието и подготовката на специалисти: ALISE (Association for Library and Information Science Education), EUCLID (European Association for Library and Information Education and Research), EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations), A-LIEP (Asia-Pacific Conference on Library and Information Education and Practice) и др.;

– поставя се остро въпросът за междупоколенческото предаване на опита и привличането на млади хора в професията. Подобна политика трябва да се реализира посредством наставничество и възпитаване в интерес към професията, създаване на ново поколение от млади лидери, преквалификация, образование, предаване на знания и умения и планиране на приемствеността;

– в Стратегическия план на ИФЛА за 2010–2015 г. (IFLA Strategic Plan 2010–2015) отново се поставя като основополагащ за бъдещето на професията и на библиотеките акцентът за напредъка в развитието на професионалното знание, обучението и квалификацията на библиотекарите. В документа се утвърждава идеята за засилване ключовата роля на библиотеките в информационното общество и обществото на знанието посредством добре подготвени специалисти. В тази връзка, за поддържане и укрепване ролята на библиотеките в обществото на знанието и дигиталната епоха, ИФЛА набелязва да продължи да работи последователно за „промяна на профила и мястото на професията в обществото“.

Това са част от налагащите се изисквания, очаквания и предизвикателствата за компетенциите на професионалистите. Те намират влияние и отражение при промяна на:

– стандартите;

– модела на развитие на библиотечно-информационните организации;

– образователните програми;

– оценката за мисията на професията на библиотечно-информационните специалисти;

– идеите за създаване на информационните ресурси – от локални към глобални с активно използване на мрежовите технологии и на стратегията за „социална включеност“;

– становищата за фетишизирането на технологиите и за връщането към служенето на обществения интерес – посредством персонализиране на информационните „импулси и потоци“ (разбира се, използвайки ускоренията на мрежовия и технологичния порядък).

Състояние и тенденции в обучението и образователни програми в областта на БИН в катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Кратка историческа справка

Началото на преподаване на курсове по библиотечни дисциплини се поставя в далечната 1919 г. от Стоян Аргиров, дългогодишен директор на Университетската библиотека (1903–1934). Той преподава последователно „Библиотекознание“ и „Учение за библиотеката“ в Историко-филологическия факултет – от учебната 1919/1920 г.

Професор Тодор Боров институционализира библиотечните науки в Алма Матер. В резултат на неговите усилия през учебната 1953/1954 г. се разкрива самостоятелна специалност „Библиотекознание и библиография“ в Катедрата по архивистика към Философско-историческия факултет. За съжаление новата специалност просъществува много кратко. Две години след нейното обособяване тя се трансформира в специализация.

През 70-те и 80-те години на ХХ век се утвърждава и нова форма за следдипломна квалификация – краткосрочни (3-месечни) и дългосрочни (15- и 21-месечни) курсове. През годините се променя и обогатява съдържанието и профилът на преподаваните знания, съобразно нуждите на социалната практика.

Съвременен състояние и развитие

След 1989 г. постепенно настъпват промени в библиотечното образование и подготовката на библиотечно-информационни специалисти. Налагат се и други форми за подпомагане развитието на библиотекарите. Те са плод както на по-глобални изменения в сектора на висшето образование, така и на осъзнаването от библиотечната колегия на идеята за осъществяване на сериозни изменения в образователната и квалификационната политика. По-съществените фактори на влияние за промяна на парадигмата са следните:

- предоставяне на академична свобода на висшите училища и университетите;
- промяна на законодателството в областта на висшето образование;
- въвеждане на европейски модели в областта на висшето образование с цел равнопоставено участие на страната ни в европейското образователно пространство. Особена роля изиграват Болонската декларация от 1999 г., Дъблинските дескриптори, Копенхагенската декларация от 2002 г., Срещата на министрите на образованието в Берлин от 2003 г.;
- възприемане на Европейската система за трансфер на кредити (ECTS) като предпоставка за признаването на обучението и дипломите за образование с цел създаването на отворена европейска зона за образование и практическо обучение, в която студенти и преподаватели могат безпрепятствено да се придвижват;

- налагане на тристепенната система на обучение – бакалавър, магистър и доктор;
- сериозно преосмисляне на учебните програми в специалностите по БИН;
- обмен на студенти и преподаватели по линия на европейски програми;
- активната роля на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР), на отделни фондации и чуждестранни организации;
- участие на наши библиотечни специалисти в работата на международни организации – IFLA (International Federation of Libraries Association and Institutions) и EUCLID (European Association for Library and Information Education and Research) и др.;
- отваряне на библиотечната ни колегия към международната чрез организиране и участие в професионални форуми и проекти;
- възприемане от образователните институции и от професионалната библиотечна организация на идеята за образование през целия живот.

Наред с положителните промени в сектора на висшето образование у нас се налагат и тенденции, които се отразяват негативно върху образователния процес, квалификацията и качеството на подготвяните специалисти. Те са белязани от:

- липсата на сериозна държавна политика, свързана с разкриването на висши училища;
 - ниско качество на обучението в отделни висши училища;
 - нелоялна конкуренция;
 - недостатъчно финансиране за нуждите на висшето образование, научните изследвания и модернизацията на висшите училища;
 - сериозни проблеми в привличането и развитието на научния потенциал и др.
- Необходимостта от промяна в политиката за подготовка на библиотечно-информационни специалисти след 1989 г. е продиктувана от редица фактори:
- съобразяването с глобалните изменения и с тенденциите в Европейския съюз за развитието на икономика, основана на знанието;
 - появата на нови професии, свързани с организирането, предоставянето на информацията и генерирането на знанието;
 - динамичното навлизане на информационните и комуникационните технологии и преминаване към нови модели библиотеки;
 - промяна в професията на библиотекарите и информационните специалисти – поемане на нови роли;
 - съвместяване на традиционните форми и преход към обучение на потребителите за работата им с НИТ;
 - стремеж към промяна на невисокия статус на библиотечната професия;
 - „размиване“ границите на професията, нуждата от нови компетенции на библиотечно-информационните специалисти;
 - преодоляване на „заплахите“ относно бъдещето на професията на библиотекаря.

Подобни причини карат учебните звена по библиотечно-информационни науки да променят своите учебни програми и стратегии на действие на образователния пазар.

До 1989 г. висше библиотечно образование се придобива в Софийския университет на основата на специализация, следвана успоредно с една основна специалност в Университета или в някое от висшите училища в София. Работи се активно и в областта на следдипломното обучение, където се обучават предимно информационни специалисти.

Полувисше библиотечно образование се придобива в Държавния библиотекарски институт.

След 1989 г. постепенно настъпват сериозни промени в политиката за подготовка на библиотечно-информационни специалисти с висша квалификация. По-важните институционални промени и документи, които трасират новите подходи, са следните:

- през 1992 г. във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ се създава *специалност по Библиотечно-информационни науки (БИН)*;

- през 1993 г. в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ се възстановява и като самостоятелна специалност „Библиотечно-информационни науки“ – редовно и задочно обучение;

- през 1997 г. Полувисшият институт по библиотечно дело е преобразуван в Колеж по библиотечно дело, който обучава студентите в образователно-квалификационна степен „специалист“;

- през 1998 г. е прието Постановление на Министерския съвет № 310 за приемане на Наредба за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Библиотечно-информационни дейности“ за образователно-квалификационна степен „бакалавър“ (*Държавен вестник*, 6 август 1997 г.);

- през 1998 г. е приета Наредба за единни държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалностите от професионално направление „Библиотечно-информационни дейности“ за образователно-квалификационна степен „специалист по...“ (ДВ, 12 август 1998 г.);

- Постановление № 162 от 23 юли 2002 г. за приемане на Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование за образователно-квалификационните степени „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“ (ДВ, 6 август 2002 г.). Със същото ПМС се отмени Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Библиотечно-информационни дейности“ за образователно-квалификационната степен „бакалавър“;

- през 2004 г. е преобразуван Колежът по библиотекознание и информационни технологии в Специализирано висше училище по библиотекознание и информационни технологии (СВУБИТ);

- през 2010 г. СВУБИТ получава статут на университет – Университет по библиотекознание и информационни технологии (УНИБИТ);

- понастоящем българското висше образование по БИН предлага обучение в трите образователно-квалификационни степени „бакалавър“, „магистър“ и „доктор“. То е синхронизирано с европейските норми.

Тук е важно да се открие един съществен факт, анализиран от Татяна Янакиева в нейната статия „Образователни идеи в областта на библиотечно-информацион-

ното образование в България“ – липсата на политика и система при преподаването и разкриването на специалности в отделни висши училища, в които се преподават дисциплини по БИН или сходни с тях. Седем висши училища в страната предлагат в своите учебни планове дисциплини от цикъла на БИН.

Катедрата в Софийския университет е сред институциите, които самостоятелно или с усилията на други организации у нас и в чужбина работи активно за подпомагане професионалното усъвършенстване на библиотечната колегия.

Обучението се осъществява в трите образователно-квалификационни степени: „бакалавър“, „магистър“ и „доктор“. То е синхронизирано с европейските норми.

Нейните учебни планове са изградени след задълбочено проучване опита на водещи университети в областта на библиотечно-информационното образование, а учебните програми по отделните дисциплини са съпоставими по своите цели с чуждестранните².

Катедрата осъзнава също така и необходимостта от непрекъсната квалификация на библиотечния персонал в страната. Целта е да се отговори адекватно на предизвикателствата в промяната на професията и работната среда. През 2000 г. съвместно със СБИР (ББИА) в катедрата бе разкрит Център за подготовка и обучение на библиотекари (ЦПОБ). За времето на съществуването на Центъра са обучени около 2000 библиотекари в различни курсове. Преподавателите от катедрата активно участват в квалификационни дейности, в провеждането на научни форуми и семинари. Сред по-значимите може да бъде посочено организирането на пет международни научни конференции в нашата страна по проекта GLOBENET в партньорство с Щатския университет Емпория – Канзас, САЩ, Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и СБИР (2000–2008 г.).

Благодарение на добрите си взаимоотношения с чуждестранни партньори, катедрата инициира или съдейства за организиране на форуми, които обогатяват знанията и уменията на библиотекарите. Традиция е лекторите в тях да са водещи чуждестранни експерти и учени.

В тези образователни инициативи и научни форуми са участвали представители от над 50 страни, както и от най-престижни международни организации.

² Съпоставка между учебните програми на специалност БИН в СУ с препоръките на проф. Майкъл Горман сочат близост в съдържателен аспект с неговата логика за пропорциите на учебните дисциплини от т.нар. три концентрични кръга – „универсално ядро“, „национално ядро“ и „по-широка програма“ (специални за институцията курсове), които формират знанията и компетенциите на студентите. В учебната програма на специалност БИН в Университета има и специфики, които са свързани с традициите и особеностите на нашата библиотечно-информационна практика и образователни цели. Подобна съпоставка на дисциплините, включени в учебните планове в бакалавърската образователна степен на специалността, с изследване, извършено за състоянието на учебните планове в европейския регион, също потвърждава тезата за добър баланс и съответствие с налагащите се и на практиката. Специално ще отбележа магистърската програма „Управление на информационните ресурси“. Тя е съставена по примера на програмата Information Management, която се преподава в Щатския университет Емпория и в университета в Орегон, САЩ. Програмата подготвя нов тип специалисти с умения и компетентности, от които имат нужда главно фирми и организации с бизнес и публичен профил.

Специалност „Библиотечно-информационни науки“ (БИН) – образователни програми

Бакалавърска програма

Както бе посочено, специалност „Библиотечно-информационни науки“ има близо 60-годишна история в Софийски университет „Св. Климент Охридски“. От 1993 г., когато е създадена самостоятелна специалност във Философския факултет, съхраняването на традициите и последователното придържане към утвърдените достижения в областта на библиотечно-информационните науки е неизменна политика на преподавателския екип от специалността.

Същевременно, осъзнавайки значителните промени, настъпващи с развитието на информационното общество и необходимостта от отлично подготвени специалисти в областта на интернет и новите информационни технологии, ориентацията на специалност БИН е насочена към овладяване на знания и умения за организиране и управление на информационните ресурси. Програмата осигурява широкопрофилна подготовка на учащите се в нея.

Студентите в бакалавърската степен се обучават в редовна или задочна форма с продължителност 8 семестъра (3000 учебни часа в редовното и 1500 часа в задочното обучение). Целият курс на обучение обхваща два вида дисциплини – задължителни и избираеми в редовната и в задочната форма на обучение.

Задължителните дисциплини подготвят студентите да анализират информационните потребности на индивидите и институциите и да организират информационните ресурси и системи на библиотеките и други информационни центрове.

Избираемите дисциплини осигуряват формирането на професионални компетентности и съчетават изучаване на традициите и на най-новите технологии в областта на библиотечната и информационната дейност по отношение организацията и достъпа до информация, стратегии на информационно търсене, създаване на бази данни и др.

Включват се и нови учебни дисциплини, които отговарят на динамично променящата се информационна среда. Студентите от специалност БИН могат да се насочват към избираеми дисциплини и от други специалности на Философски факултет, както и от други факултети и университети (до около 15–20%).

Общият брой на изпитите е 52 (за редовна форма на обучение) и 38 (за задочна). Въведени са и проверовъчни тестове и курсови проекти за отделни модули от някои учебни дисциплини, чрез които да се установи успешното усвояване на учебния материал.

Учебните практики на студентите се провеждат в Университетската библиотека „Св. Климент Охридски“, Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и други големи библиотеки, а така също и самостоятелна работа в различни информационни звена – библиотеки с национално значение, чуждестранни културно-информационни центрове и др.

Студентите се обучават по образователни програми, съгласувани с други европейски университети. Ежегодно гостуват чуждестранни лектори по линия на обменни инициативи. Преподаватели от катедрата също четат лекции в чуждестранните университети, с които си партнираме.

Завършилите бакалаври получават квалификация „бакалавър по библиотечно-информационни науки“. Те са подготвени за работа в:

– научни (национални, академични, университетски), общодостъпни (регионални, общински, читалищни) и в специализирани библиотеки (към институти, училища, колежи, към различни производствени и обслужващи бизнеса звена, медийни и други институции);

– информационни центрове и структури – за компютризирано информационно обслужване на социалната сфера, културата, науката и международния информационен обмен;

– документационни служби на издателства, редакции на средства за масова информация, на издателства и книготърговски вериги или обекти.

Създадени са предпоставки за обмен на студенти по международни програми. Специалността поддържа дългогодишни партньорства с чуждестранни висши училища, в които се изучават БИН дисциплини. Ежегодно се провеждат летни училища с партньори от Германия, Холандия, Полша, Латвия и Испания. Традицията на подобни срещи продължава 15 години. Наши студенти се обучават ежегодно в тези страни по линия на програмата „Еразмус/Сократес“. В катедрата на същия принцип се обучават студенти от посочените държави. Поддържат се добри взаимоотношения с университети от САЩ, Франция и Сърбия. Техни студенти участват на конференции у нас. На основата на обмен български студенти гостуват във висши училища от тези държави.

Завършилите бакалаври имат възможност да продължат обучението си в следващата образователно-квалификационна степен – „магистър“.

Магистърски програми

В рамките на специалност БИН има две магистърски програми: „Библиотечно-информационни науки и културна политика“ и „Управление на информационните ресурси“. В тях се подготвят специалисти с интердисциплинарна компетентност за адаптация към бързо променящата се информационна среда. Те имат възможност да „надграждат“ знанията и обогатяват опита, натрупани в предходните образователни равнища – на бакалавърска степен по БИН или висше образование по други специалности.

Магистърска програма „Библиотечно-информационни науки и културна политика“

Програмата е насочена към интегративна подготовка на специалисти в основните културни институции – библиотеки, музеи, архиви. В процеса на обучение се задълбочава знанието за съвременните културно-информационни процеси, изграждат се практически умения за качествено информационно обслужване със съвременни технологии, усвояват се маркетингови и управленски умения за работа на културния пазар и за формиране на национална и регионална културна политика. Формата на обучение е задочна. Срокът на обучение е съответно: три семестъра (за неспециалисти в областта на БИН) – януари, юни и септември; два семестъра (за завършили специалност БИН) – юни и септември.

Завършилите магистърската програма получават професионални компетентности за:

- работа в библиотеки, информационни центрове, музеи, читалища и други научни и културни институции;
- ръководство и управление на културно-информационни институции на национално и регионално ниво;
- координиране на информационните връзки и мрежи между културните институти и звена на национално и регионално равнище;
- информационното осигуряване на науката, образованието и културата;
- информационното обслужване на бизнеса;
- експертни анализи и оценки на проекти, гарантиращи достъп до информационните ресурси в страната и чужбина и информационен обмен на България с други държави.

В учебния план на магистърската програма „Библиотечно-информационни дейности и културна политика“ е приложен модулният принцип:

– подготвителният модул (270 часа) е задължителен за бакалаврите и магистрите, завършили друго, небиблиотечно-информационно образование. Той осигурява базова подготовка по БИН и след завършването му студентите успешно могат да се включат заедно със завършилите БИН в обучението на следващите нива;

– модулът „Задължителни курсове“ (315 часа) обхваща ядро от основни дисциплини, които задълбочават професионалните компетентности на студентите за съвременните цели и задачи на националната информационна и културна политика и на информационното обслужване;

– модулът „Избираеми курсове“ дава възможност за задълбочаване на специализацията в следните направления: наука, образование, бизнес; култура, културни институции и културен пазар. Обучаваният избира от 5 дисциплини, като се съобразява с изискването да набира минимум 30 кредита за семестър;

– лекционните курсове и практическите семинари на задължителните и избираемите курсове се ръководят от преподаватели на СУ, от водещи администратори, библиотечни специалисти и управленци в областта на информационните дейности;

– завършващ етап в обучението е подготовката на магистърска теза.

Квалификационната характеристика на завършилите магистърската програма е „магистър по библиотечно-информационни науки и културна политика“.

Магистърска програма „Управление на информационните ресурси“

Управлението на информационните ресурси е основна дейност в модерните организационни структури, свързана с осигуряването на ефективна информация и комуникация между организацията и нейната социална среда.

Обучението в магистърската програма е насочено към получаване на знания, свързани с организацията, управлението и разпространението на информация. Усвоените умения и опит превръщат завършилите магистратурата в специалисти, които могат да се ориентират в динамиката на информационната среда и

да предлагат анализи, обобщения и интерпретации на информация, съобразена със специфичните потребителски нужди. Те могат да предоставят качествена, ефективна и персонално насочена информация, информационни услуги и продукти в предпочитани от потребителите форми. Формата на обучение е редовна. Срокът на обучение е в рамките на 2 семестъра.

Основните цели на обучението са:

- да подготвя специалисти по управление на информационните ресурси;
- да предлага знания за организацията, управлението и разпространението на информацията;
- да развива практически умения за ефективно търсене в различни информационни системи.

Програмата съчетава лекционни курсове, семинари и четири избираеми (специализирации) курса, както и учебно-производствена практика, и е ориентирана към овладяване на умения от магистъра по управление на информационните ресурси да:

- издирва, анализира, синтезира и структурира информацията, предоставяйки я на качествено ново ниво, с което подобрява управлението, конкурентността и ефективността на организацията;
- осигурява стратегии за ефективно използване на информационните ресурси в правителствени и неправителствени организации, бизнеса, науката, образованието, културата, медицината, юридически кантори, фирми, документационни центрове и други сфери и институции от обществения живот и по този начин участва в провежданата от тях политика;
- участва директно в системната оптимизация на новите информационни технологии и информационни ресурси и е отговорен за обучението на персонала.

Магистърското звание се получава след успешна защита на магистърска теза.

Завършилите обучение получават квалификация „магистър по БИН – управление на информационните ресурси“ и могат да работят в различни области на държавния, обществения и частния сектор, свързани с организацията, управлението, съхранението, разпространението и използването на информацията.

Докторантски програми

За завършилите специалност БИН със задълбочен и траен интерес към проблемите на книгознанието, библиотекознанието, библиографията, теорията на научната информация и културната политика (в редовно и задочно обучение) специалност БИН предлага и обучение на докторанти. В настоящия момент в катедрата има 10 докторанти и двама колеги от чужбина – Холандия. Обучаващите се натрупват кредити в докторантско училище към Философския факултет от участие в научни форуми, публикации и участие в учебния процес като преподаватели в специалността. През 2013 г. катедрата направи предложение, утвърдено от Факултетния съвет на Философския факултет, за предлагане на собствени курсове за нуждите на докторантите, които са зачислени в нея. Курсовете ще могат да се посещават и от докторанти от други катедри и факултети.

Насоки за развитие на образователните политики и учебните програми в катедрата

А. В катедрата започна конкретна работа и обсъждане на идеи за изработване на нов учебен план в бакалавърската степен. Очакванията са да бъдат предложени варианти с цел достигане до оптимален модел.

Предложенията, които защитава авторът на сегашния етап, са две:

– нов учебен план „Информационен мениджмънт“. Идеята се обсъжда и се предприемат стъпки към подготовка на учебна документация с проф. Х. Ахтлейтер от САЩ. Студентите ще получават квалификация „бакалавър по информационен мениджмънт“ (Приложения 1–3);

– нов учебен план „Библиотечно-информационни науки“. В него да бъдат включени два специализиращи модула – „Информационен мениджмънт“ и „Дигитализация“. Студентите ще получават квалификационна степен „бакалавър по библиотечно-информационни науки“, също така и удостоверения за съответния специализиращ модул. Привържениците на тази теза стоят зад концепцията за постепенна промяна в учебния план и съдържанието на изучаваната материя в специалността.

Идеите са да се осъществят промени, които да отговорят на измененията в социалната поръчка по отношение на специалистите, които подготвяме, а също така да се осъществи постепенна трансформация в профила на професията.

Споделям мнението за постепенна промяна на специалността по БИН в катедрата. Това се налага от:

- добрите и дългогодишни образователни и научни традиции в катедрата;
- наличие на утвърдена ниша за подготвяните специалисти от катедрата – библиотеките;
- обвързаност на специалността с работещите в библиотечния сектор (в обществените библиотеки) с изискванията на Закона за обществените библиотеки;
- неподготвеността на сектора за възприемането на радикални промени;
- определени кадрови проблеми пред катедрата, свързани със смяна на поколенията и необходимостта от търсене и постепенно формиране на специалисти в нови професионални направления;
- липса на достатъчно добра технологична база – ИКТ и др.

Еволюцията трябва да се осъществява на базата на:

1. Промяна на сега съществуващия учебен план (в рамките на 10% – за 2013 г.).
2. Създаване на нов учебен план (през 2013 г. – да влезе в сила от 2014 г.), в който да бъдат извървени няколко стъпки:

– логическо пренареждане на дисциплините, съгласно идеите в *Приложение № 4*;

– запазване на статута на даваната правоспособност на завършващите (квалификационната характеристика за бакалавърската програма) – бакалавър по библиотечно-информационни науки;

– формиране на един или два специализиращи модула – напр. „Информационен мениджмънт“ и „Дигитални библиотеки“.

Посредством утвърждаването на модулите се търси налагането на следната философия:

- модернизацията на програмата и постепенно променяне на нейната съдържателна насока в съответствие със социалната поръчка;
- плавно преименуване с течение на времето на програмата – от „Библиотечно-информационен мениджмънт“ към „Информационен мениджмънт“;
- привличане и постепенна подготовка на специалисти, които да покрият новите тематични полета;
- създаване на стабилитет на програмата и на възможности за гъвкаво развитие и адаптиране към съвременните образци (с наличните ресурси);
- повишаване на интереса към специалността и на качеството на подготвяните студенти в нея;
- разширяване на компетенциите и възможностите за професионална реализация на завършващите;
- навлизане на специалността в ниши от информационния сектор, които ѝ принадлежат или са ѝ отнети, или предстои да бъдат заети от други субекти;
- интегриране на програмата в контекста на международните политики и тенденции за развитие на подобни специалности³.

Б. Създаване на магистърска програма на руски и на английски език. На сегашния етап започна подобна трансформация за програмата „Библиотечно-информационни науки и културна политика“. Подготвена е програма на руски език.

В. Въвеждане на дистанционно обучение на базата на спечелен проект от фонд „Научни изследвания“ (с ръководител проф. Оля Харизанова). Разработването на програмите ще бъдат насочени основно към задочната форма на обучение и преди всичко на магистърската програма по БИНКП. Очакванията са повечето от лекционните курсове да стартират в дистанционен режим през 2013 г.

Г. Разширяване, обогатяване и разнообразяване на съдържанието в електронната библиотека на специалността в помощ на учебните програми.

Д. Активизиране на дейностите и разработване на учебни програми, пособия, платформи и модули, свързани с непрекъснатата професионална подготовка на специалистите в библиотечния и информационния сектор.

Заклучение

Както бе посочено в увода, 2013 г. е юбилейна за катедрата. Традициите и предизвикателствата са ориентир. Те ни задължават в името на нашите предходници, основатели на катедрата, и в името на бъдещите професионалисти – нашите студенти. Време на равностетка и на търсене на бъдещи проекции.

³ Като представител на направлението „Библиотекознание“ би трябвало да бъде сред тези, които споделят по-традиционни виждания. Категорично обаче считам, че въпросът не се отнася до запазване на статукво и територии, а до бъдещето на нашата професия и на нашите възпитаници. Убеден съм, че всички разбираме, че времето е разделно за нашата гилдия. Ако сега не тръгнем по този път, един ден ще съжаляваме за пропуснатата възможност. От нас, като професионалисти и представители на водеща академична институция, зависи да загърбим различията, да се променим, да се обединим в името на бъдещето, да стъпим на научните доводи и да надникнем в очакваното спрямо нас. Споделеното е едно от мненията за развитието на бакалавърската програма в катедрата.

Литература

- Гергова, А.** Държавна политика и библиотечна стратегия. – В: *Библиотека*, 2008, № 2, с. 5–11.
- Грашкина-Минчева, В., Дончева, А., Димчев, А.** Насоки за развитието на обществената библиотека. ръководство за библиотечни мениджъри. София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2009. 126 с.
- Годишник на Българския информационен консорциум 2007.** София: БИК, 2008. 185 с.
- Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.** Философски факултет. Кн. Библиотечно-информационни науки. т. 1. София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2008. 264 с.
- Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.** Философски факултет. Кн. Библиотечно-информационни науки. т. 2. София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2010. 236 с.
- Гормън, М.** Единен подход към преподаването по библиотекознание. – В: *Библиотека*, 2005, № 6, с. 5–12.
- Димчев, А.** Образование и квалификация на библиотечните кадри за работа в интернет среда. из опыта на специалност „Библиотечно-информационни науки“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. – В: *Сборник доклади от „Обществената отговорност на публичните библиотеки и тяхната роля в демократичното общество“*, Нац. конф. 24–26 септ. 2003, Евксиновград. София, 2003, с. 48–54.
- Димчев, А., Дончева, А., Грашкина, В.** Закон за обществените библиотеки – основни положения. докл. от XVII нац. конф. на СБИР. София, 7–8 юни, 2007 [онлайн]. [прегледан 21.01.2009]. <http://www.lib.bg/konferencii/nk2007/programa.htm/1.11.2007>
- Димчев, А.** Политики за подготовка и развитие на библиотечно-информационни специалисти в България. 1989–2010. София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2010. 152 с.
- Димчев, А.** Проблеми, стратегии и политики при подготовката на библиотечно-информационни специалисти в Република България през периода 1989–2009 г. – В: *Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.* Философски факултет. Кн. Библиотечно-информационни науки, 2010, т. 2, с. 7–59.
- Дончева, А., Димчев, А.** Постигане на ефективност на функциониране на българските библиотеки чрез законодателни промени. – В: *Българската култура между държавата и пазара.* Нац. конф. 13–14 юни, 2007 г. на Министерство на културата, Институт за философски изследвания – БАН, СУ „Св. Климент Охридски“, Нов български университет, Институт по изкуствознание. София, 2007, с. 138–145.
- Закон за обществените библиотеки.** – В: *Държавен вестник*, 5 юни 2009, с. 3–13.
- Папазова, К.** Две години „Център за продължаващо обучение за библиотекари“. – В: *Бюлетин СБИР*, 2003, № 2, с. 34–37.
- Папазова, К., Недкова, К.** Курсовете на ЦПОБ – 2002 г. през погледа на техните участници. – В: *Бюлетин СБИР*, 2003, № 2, с. 37–40.
- Папазова, К.** Центърът за продължаващо обучение за библиотекари през 2005 г. – В: *Бюлетин СБИР*, 2006, № 1, с. 34–37, с. 58–63.
- Проучване на нуждите на обществените библиотеки.** основни данни от заключителния доклад на ключовите експерти, представен на 15 октомври 2008 г. – В: *Програма „Глобални библиотеки – България“.* (Ръкопис)

- Меморандум** на Съюза на библиотечните и информационните работници, приет на XVIII нац. конф. „Библиотечната професия в 21 век – промени и предизвикателства“, Велико Търново, 19–20 юни 2008 г. – В: *Библиотека*, 2008, № 4, с. 56–57.
- Също и в: [прегледан 22.01.2009]. <http://www.lib.bg/>
- Отчетни доклади** на СБИР за дейността на УС на СБИР за периода 1990–2011 г. (Ръкописи)
- Професията** библиотекар – сред професиите с бъдеще. – В: *Нова библиотека*, 2008, № 8, с. 2. [Best Careers of the US News and Word Report for 2008]
- Програма** „Глобални библиотеки“ [онлайн]. [прегледан 18.10.2012]. <http://www.glibulgaria.bg/>
- Протокол** от учредителната конференция на СБИР, 14 март 1990 г. (Ръкопис)
- Уменията** на библиотекарите от специалните библиотеки през 21. век. – В: *Бюлетин на СБИР*, 1997, № 2, с. 18–22.
- Харизанова**, О. Българските библиотеки и информационното общество. готовност за интегриране в обществото на знанието. София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2007. 179 с.
- Център за продължаващо обучение на библиотекари** (ЦПОБ). Учебни програми. състав. А. Димчев. София: СБИР; Фондация „Отворено общество“, 2000. 43 с.
- Янакиева**, Т. Образователни идеи в областта на библиотечно-информационното образование в България. – В: *Libraries. Globalisation and Cooperation. Papers from the Intern. Conf. held in Sofia, Bulgaria, 3–5 Nov. 2004.* ed. by Herbert K. Achleitner, Al. Dimchev. Sofia, 2005, с. 43–51.
- Янакиева**, Т. Изпреварваща роля на библиотечно-информационното образование в България като фактор за развитие на информационното общество. – В: *Библиотечни дискурси. юбил. сб., посветен на 60-год. на А. Дипчикова.* София, 2006, с. 100–110.
- Янакиева**, Т. Библиотечно-информационното образование – смяна на парадигмата? – В: *Българската култура между държавата и пазара*, Нац. конф., 13–14 юни 2007 г., на Министерство на културата, Институт за философски изследвания – БАН, СУ „Св. Климент Охридски“, Нов бълг. университет, Институт по изкуствознание. – София, 2007, с. 151–157.
- Янакиева**, Т. Тодор Боров – създател на модела на българското висше образование в областта на библиотечно-информационните науки. – В: *Библиотека*, 2007, № 3, с. 46–54.
- Янакиева**, Т. Европейски перспективи и български реалности на библиотечно-информационното образование. смяна на парадигмата? – В: *Книга, четене, библиотека.* сб. докл. от три кръгли маси, посветени на проблеми на книжния сектор в България. София, 2008, с. 133–142.
- Янакиева**, Т. Създаване и развитие на библиотечното образование в СУ „Св. Климент Охридски“. специфика и интегритет в съобществото на университетските дисциплини. – В: *Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Философски факултет. Кн. Библиотечно-информационни науки*, 2008, т. 1, с. 5–43.
- Янакиева**, Т. Трансформации в концепциите за развитие на академичното библиотечно образование в България. – В: *Професия.* Поприще. Призвание. юбил. сб., посв. на 65-год. на Р. Колева. София, 2008, с. 151–168.
- Устав** на СБИР [онлайн]. <http://www.lib.bg>
- ALA.** Statement of core competences [онлайн]. [прегледан 08.03.2009]. www.ala.org/ala/accreditation/prp/DraftCoreCompetencie.pdf

- Digital** Libraries. Curriculum Development [онлайн]. [прегледан 20.01.2009]. http://curric.dlib.vt.edu/DLcurric_images/ModuleFramework2008-08-23.pdf
- Dimchev**, A., Angelova, K. New Possibilities and Chances for Cooperation. Intern. Conf. Book Studies, Libraries and Information Science in the Contemporary World, held in Warsaw, 26–28 May, 2003. – В: *Nauka o ksiazce, bibliotece i informatzji we wspolczesnym swiecie*. (Warsaw), 2003, с. 48–56.
- Dimchev**, A. New Possibilities and Chances for Cooperation [онлайн]. <http://www.courses.maine.edu>
- Dimchev**, A. et al. The Profession of the Librarian and its Problems. coauth. M. Kapitanova. – В: *Libraries and Women International Scientific Conference Organized by the St. St. Cyril and Methodius National Library Sofia*, 24–26th September 2003. Sofia, 2004, с. 45–56.
- Dimchev**, A. et al. „Better Late Than Never!“. Information Literacy Education for Faculty of Philosophy Students at Sofia University „St. Kl. Ohridski“. coauth. K. Angelova. – В: *The International Scientific Conf. „The Information Literacy and Lifelong Learning“*, 5–7 Oct. 2007, Belgrade, Summary Book, с. 61–64.
- Education** and Training Section. Strategic Plan 2007–2008. 2007–2009. Draft vol. 1. 17 Oct. 2007. [онлайн]. <http://www.ifla.org/>
- IFLA** Library 3.0. Where Art Our Skills? [онлайн]. [прегледан 30.05.2009]. www.ifla.org.sg/IV/ifla73/papers/151-Saw_Todd-en.pdf
- IFLA** SET Strategic Plan [онлайн]. <http://www.ifla.org/>
- IFLA** Strategic Plan 2010–2015 [онлайн]. <http://www.ifla.org/>
- LIS** Education in Europe. Joint Curriculum Development and Bologna Perspectives. a Working Seminar for Specially Invited Library&Information Science (LIS) Educators from European Countries at the Royal School of Invited Library&Information Science (RSLIS), 11–12 August 2005, с. 241.
- Spies**, P. Libraries, Leadership and the Future. – В: *Libraries Management*, 2000, vol. 21, № 3, с. 123–127.
- Strategies** for Regenerating the Library and Information Profession. – В: *IFLA Express Issue*, № 5 (Word Library and Information Congress: 75th IFLA General Conferences and Assembly „Libraries create futures: Building of Cultural Heritage“), с. 7.
- Vranesh**, A. et al. The Information Society. Barriers to the Free Access to Information. coauth. H. Achleitner, A. Dimchev, A. Lasic-Lazic, Marcovich. – В: *European Curriculum Reflection on Library and Information Science Education*. ed. by Leif Kajberg and Leif Lorrington, the Royal School of LIS. Copenhagen, 2006, с. 101–120.

АНАЛИЗ ЗА ПОЛОЖИТЕЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ НА СЕГАШНАТА УЧЕБНА ПРОГРАМА – БАКАЛАВЪРСКА СТЕПЕН

Според А. ДИМЧЕВ

Положителни страни:

- учебният план е структуриран съобразно добрите образци у нас и в чужбина. Включва три блока от дисциплини – ядрени, общообразователни и междудисциплинарни. Използва се активно потенциалът на академичната колегия в Алма Матер;
- той е адекватен на нуждите от специалисти, които се търсят на този етап в нашата страна, съобразно целите, заложиени в него;
- планът ясно откроява профила на подготвяните специалисти и компетенциите, които са необходими за професията;
- акцентува се върху използването и активното включване на знания по НИТ;
- потърсен е баланс по отношение на теоретичните знания и упражненията в специализираните дисциплини;
- въведена е преддипломна практика в края на обучението, която да обобщава базовите знания;
- хоризонтът на предлаганите знания е за период около 3–5 г. в зависимост от организацията, в която попадат на работа завършилите бакалавърска програма.

Слаби страни:

- нисък престиж на специалността (не по вина на академичния състав, а поради нагласите в обществото по отношение на библиотечно-информационната професия);
- повторение на материал – в лекции и упражнения;
- наличие на остаряло съдържание и определено утежняване с исторически знания;
- наличие на специализирани курсове, които трябва да бъдат преосмислени, както и осмисляне степента на включване на общообразователни дисциплини в учебния план (напр. философия, етика, българска, руска и западноевропейска литература) – за сметка на курсове като професионална етика, психология на потребителите на информация, въведение в информационното общество, икономика на информацията, основи на интелектуалната собственост, наукознание и др. подобни;
- липса на курсове, насочващи към разнообразието от комуникации и медии;
- недостатъчно избираеми дисциплини както в специалността, така и с възможност да бъдат слушани в СУ или в други университети, с цел самостоятелно планиране на профила на обучаваните студенти съобразно техните кариерни интереси;
- наличие на курсове, четени в два семестъра;
- преобладаване на часове за упражнения за сметка на практически занятия;
- отсъствие на курсове, които да подпомагат формиране на изследователски нагласи и умения у студентите;
- много натоварен учебен план в четвърти курс.

ИНФОРМАЦИОНЕН МЕНИДЖМЪНТ – СЪДЪРЖАНИЕ

Автор – проф. ХЪРБЪРТ АЧЛЕЙТНЕР
Превод ас. СИЛВИЯ СТАНЧЕВА

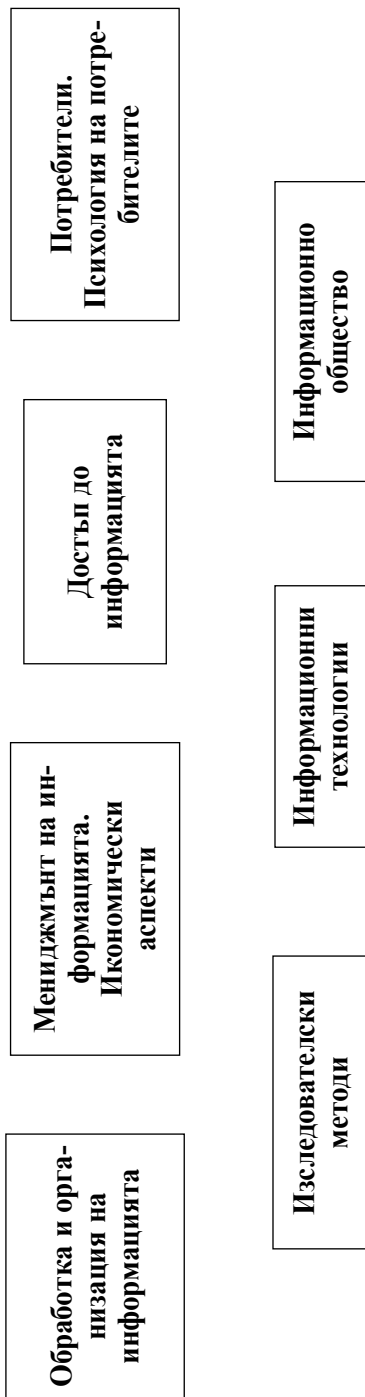
Дефиниции	Примери	www
СЪЗДАВАНЕ Емпирично обосновани знания или информация, произтичащи от големи теории, изследователски традиции, закони, интуиция, мисловни експерименти, приложни изследвания	Резултати от научни експерименти и изследвания, творчески начинания, Xerox Park, DARPA, Media Lab	Кооперация, координация, мрежи, Global Gnome Project, глобални в реално време, без граници, множество перспективи
ПРОИЗВОДСТВО Докладване и записване на нова информация, независимо от формата	Редактори и редактиране, пресяване на съдържанието	
РАЗПРОСТРАНЯВАНЕ Общото разпространение на знание, извън предвидените потребители, широко разпръскване или еднопосочно разпространение на информация	Публикуване, излъчване (телевизия, радио), вестници, списания, интернет	Мобилни телефони, текстови съобщения, блогове, YouTube, Facebook, Wikipedia, streaming video, podcast, Flickr, SlideShare, Twitter
ОРГАНИЗИРАНЕ Организиране на данни, информация и знания в ред, който улеснява достъпа	Файлове, индекси, съдържания, класификационни схеми, търсачки, глобални проекти за кодиране на голямо количество от данни	Google, Yahoo, маркирани ресурси, Wikipedia, Amazon, Facebook

Дефиниции	Примери	www
ДИФУЗИЯ Съзнателно (а понякога и случайно) разпространяване, особено чрез личен контакт, на информация за конкретни аудитории и потребители	Преподаване и учене, разбиране на послания, публикуване за конкретна аудитория, специализирани списания, разговори, ориентирани към изображението	Skype, Facebook, Second Life, Pinterest
ИЗПОЛЗВАНЕ Прилагане на наличните знания, информация или технологии от потребителя, информация, влязла в употреба по нов начин. Незабавен, конкретен и забележим ефект върху конкретни решения и действия	Осъществяване: приемане на нова информация, промяна на мнението, вземане на решение, действие, предоставяне на услуга	PodCast, You Tube, Blogs, Facebook, Google Maps, Kickstand
СЪХРАНЕНИЕ	Документи, дискове, магнетофонни ленти, сървъри, филми	Сървърни форуми, облачни технологии
ОПАЗВАНЕ	Архивиране, консервация	www.archives.org
УНИЩОЖАВАНЕ	Изхвърляне, унищожаване, загуба, библиотеките в Сараево	Киберсигурност, вируси, имейл измами

Програма „Информационен мениджмънт“ („Библиотечно-информационен мениджмънт“)
 Бакалаври
 Общ брой часове – 3000
 Срок на обучение – 4 години (8 семестъра)
 Общ брой кредити – 240

Автори Хърбърт Анлейтнер и Александър Димчев

ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ НА ПРОГРАМАТА

Катедра „Библиотечно-информационни науки и културна политика“
 Примерна схема на учебен план в бакалавърска степен*

Форми на обучение	Курс	Видове дисциплини
IV курс		
Практики и стажове Преддипломна практика		Профилиращи дисциплини Специализирани дисциплини БИН**
III курс		
Избираеми дисциплини (БИН, ФФ, СУ, други ВУ) Практики		Профилиращи дисциплини Специализирани дисциплини БИН Други (напр. Икономика на информацията, Психология на потребителите на информация и др.)
II курс		
Избираеми дисциплини (БИН, ФФ) Общобразователни дисциплини (напр. езици, литератури и спорт и др.)		Специализирани дисциплини БИН Други (напр. Изследователски методи, Въведение в информационното общество и др.)
I курс		
Общобразователни дисциплини (напр. езици, литератури и спорт и др.)		Въвеждащи дисциплини в специалността (Библиотекознание. История на библиотеките, Музеезнание, Книгознание. История на книгата, История и теория на библиографията, Въведение в специалността и др.)

* Бакалавърска програма – цели:

– даване на широкопрофилна подготовка;
 – съчетаване на специализирани (задължителни) курсове по специалността (около 60–70%) със свободноизбираеми и профилиращи дисциплини (в модули) (около 20–30%) с цел даване възможности на студентите да избират кариерното си развитие;

– логическо пренареждане на учебното съдържание – от въвеждащи курсове към технологични, свързани с обработката и управлението на информацията;

– постепенно въвеждане на специализирани модули, които да разширят възможностите на завършващите (напр. „Информационен мениджмънт“ и „Дигитални библиотеки“);

– засилване на практиките и стажовете в горните два курса с цел придобиване на компетенции от студентите (около 10–20% от часовете в учебния план). (Въвеждане на идеята за хонорване на т.нар. базови специалисти от библиотеки и др. информационни институции, които да отговарят за провеждането на стажовете и практиките);

– повишаване на качеството на подготовката;

– даване на стабилитет на програмата и насочването ѝ към въвеждане на по-актуално учебно съдържание, продиктувано от социалната поръчка;

– постепенно формиране и набиране на нужните преподаватели за бъдещи трансформации и въвеждане на нови научни полета в учебната програма (т. нар. еволюционен трансфер).

Основни характеристики на трите степени на обучение:

(2) (Нова – ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 2.07.1999 г.; изм., бр. 41 от 2007 г.) Обучението в степенята „бакалавър“ по ал. 1, т. 1 в съответствие с учебния план осигурява широкопрофилна подготовка или специализирана професионална подготовка по професионални направления и специалности.

(3) (Нова – ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 2.07.1999 г.) Обучението в степенята „магистър“ осигурява задълбочена фундаментална подготовка, съчетана с профилиране в определена специалност.

(4) (Нова – ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 2.07.1999 г., попр., бр. 66 от 1999 г., изм., бр. 53 от 2002 г.; изм., бр. 61 от 2011 г.) Обучението в образователната и научна степен „доктор“ се осъществява по докторски програми.

**** Дисциплините са задължителни, избираеми и факултативни. В случая не са представени с тази терминология.**